

# Biserica și Școala

Foaie bisericească școlastică, literară și economică.

Apare odată în săptămână: **DUMINECA.**

## PREȚUL ABONAMENTULUI.

Pentru Austro-Ungaria:  
Pe un an 10 cor. — pe 1/2 an 5 cor.  
Pentru România și străinătate:  
Pe un an 14 fr.: pe jumătate an 7 fr.

## PREȚUL INSERȚIUNILOR :

Pentru publicațiunile de trei ori ce conțin  
cam 150 cuvinte 6 cor.; până la 200 cuvinte  
8 cor.; și mai sus 10 cor. v. a.

Correspondențele să se adreseze Redacțiunii

„BISERICA și ȘCOALA“

Ear banii de prenumerațiune la  
TIPOGRAFIA DIECESANA în ARAD.

Nr.  $\frac{1062}{19}$  Pl. 1906.

## Circular

*cătră oficiile protoprezviterale și parohiale de sub  
jurisdicțiunea Consistorului gr. or. român din  
Oradea-Mare.*

Biserica ortodoxă orientală, cea mai veche biserică în patria noastră, a fost înaintemergătoarea menită a pregăti calea pentru întemeierea și închegarea statului ungar, apropiind și înfrățind prin lumina evangheliei lui Hristos diferitele popoare îndrumate la o comună viațuire. »Căci este fără îndoială, zice Farkas Jozsef, un istoriograf maghiar, că popoarele pe care străbunii nostri (Unguri) le-au găsit, și între care s'au așezat, în aceasta patrie, cum au fost Bulgarii lui Zalan, Slavii lui Svatopluk, Olahii lui Vlad și supușii lui Marot, partea cea mai mare erau credincioșii bisericeii orientale, și ca atari au exercitat înrăurirea asupra părinților nostri, prin spiritul culturai lor religioase-morale.«

După ce însă propaganda romană smulse națiunea maghiară și pe Slavii din patrie dela biserica orientală, și în Ungaria se întări ierarhia apusană, biserica orientală nu numai n'a putut progresa, ci tot mai mult expusă persecuțiilor religioase, aceasta venerabilă biserică se menținu mărturisită în regatul ungar numai de credincioșii români, cari pentru acest cuvânt, de aici încolo, se numesc în limba poporului maghiar: *ohitűek*, adică »cei cu credința veche«, spre deosebire de cei ce primară credința nouă: romano-catolică sau latină, amintindu se prin aceasta numire istorică timpul de înfrățire a popoarelor patriei în credința bisericeii răsăritene.

Biserica ortodoxă română, de sub cărmuirea Consistorului nostru din Oradea-mare, are titlul de onoare și meritul de a fi în moștenirea și continuitatea bisericeii primitive orientale în Un-

garia, cu eparhia care se întindea peste părțile Bihării, Cumaniei și Iasigiei.

Istoria ne-a păstrat numele ultimului episcop ortodox de Oradea-Mare, Efrem Veniamin, mort la 1695, după care scaunul episcopesc rămas vacant nu se mai putu îndeplini, din care cauză clerul și poporul din aceste părți își caută mângâiere în cele sufletești la cel mai învecinat episcop ortodox, al Aradului-Ienopolei.

Abia, după »doririle de mulți trecuți ani înainte ale cinstului cliros și slăvit norodului legii grecești neunite în districtul Orăzii-mari«, se reînființă consistorul nostru cu rescriptul împărătesc din 28 Februarie anul 1792. Iar când biserica ortodoxă română din Ungaria și Transilvania își redobândi autonomia și constituțiunea sa cu restaurarea vechei mitropolii a Transilvaniei, clerul și poporul român ortodox din părțile Bihării înaintă la cel dintâi congres național bisericesc din 1868 următoarea petițiune pentru restaurarea Episcopiei gr. or. din Oradea-Mare:

*„Prea luminat Congres Național Român bisericesc greco-oriental!“*

»Episcopatul greco-oriental din Oradea-Mare, care prin fatalitățile politice, fără determinarea bisericeii noastre, de mai îndelungat timp a încetat, și astăzi e vacant, în privința cărui Episcopat putem arăta că acela nici când nu a fost șters, pentrucă Consistorul și teritorul Episcopatului și astăzi sustă, unde numai Episcopul lipsește, sau mai lămurit zicând: unde administratorul episcopesc e capul Consistorului din Oradea-Mare, și se estinde peste *întregul comitat al Bihorului, peste Cumania și Iasigia, și sunt câteva filiale în comitatele Heves și Békés*, are 7 Protoprezviteraturi, între care se află 316 comune cu 109 biserici, atâția parohi afară de capelani și 182.000 de suflete, din care date se vede: că în regatul Ungariei multe episcopaturi sunt, unde nici teritorul, nici numărul sufletelor nu sunt așa mare, ca cel

de sub jurisdicțiunea Consistorului greco-oriental din Oradea-Mare, unde în timpul mai de demult a fost scaun episcopesc, care dnpă cum mai sus amintirăm, numai prin fatalitățile politice a încetat, fără că ar fi fost șters de biserica noastră cea drept credincioasă ortodoxă orientală.

»Încât prin prea grațioasa și prin prea înalta dispozițiune a Cēs. Reg. Apost. Maiestății Sale *Francisc Iosif I.* Împăratul Austriei și Regele Apostolic al Ungariei, Mitropolia noastră s'a restituit, care restituire și prin legile dietale de către coronatul Rege al Ungariei sancționate s'a întărit, pe baza cărora legi dietale și prea luminatul Congres Național Român bisericesc s'a conchemat: *noi Clerul și Poporul de sub jurisdicțiunea Consistorului gr. oriental din Oradea-mare cu adâvcă plecățiune ne rugăm de prea luminatului Congres național român bisericesc, să se îndure prin părinteasca sa întrepunere la locurile mai înalte a mijlocă restituirea Episcopatului greco-oriental din Oradea-Mare.*

»Sperăm că umilita noastră va fi bine primită, și din partea prealuminatului Congres bisericesc național român sprijinită.

»După care umilită rugare întru adâncă su-punere suntem,

»Dat în cercul alegător din Oradea-Mare, în 5/17 Septemvre 1868. (Urmează 117 subscrieri.)

Măritul congres național bisericesc prin concluzul de sub Nr. 64 din 1900 luând în conzidere-dorința veche, manifestată, precum și necesitățile religioase și culturale ale credincioșilor bisericești noastre de sub jurisdicțiunea acestui Consistor, au decretat înființarea respective reînființarea episcopiei istorice gr. or. rom. în Oradea-mare.

După-ce însă de astă dată lipsesc mijloacele materiale pentru realizarea faptică a acestei instituțiuni, veneratul Sinod eparhial la propunerea făcută de aici, prin concluzul de sub Nr. 54 din anul curent a luat hotărâre a se întreprinde o colectă permanentă de contribuiri benevole pentru *crearea unui fond special*, pentru înființarea și arangiarea episcopiei decretate și contemplate în Oradea-mare.

În urma acestei hotărâri, având în vedere că înființarea acestei episcopii este reclamată de interese religioase-morale ale credincioșilor bisericești noastre, Consistorul dispune a se întreprinde colectă continuativă în toate comunele bisericești spre scopul îndigetat, iar cu efeptuirea colectei se însărcinează oficiile protoprezviterale și parohiale pe lângă îndatorire de a lumina pe credincioșii nostri despre scopul important al acesteia și a-i invita la contribuiri benevole fiecare după puterile sale materiale, iar rezultatul colectei pe lângă socoată specială cu finea fiecărui an a-l publică comitetului și sinodului parohial, și apoi socoata provăzută cu clauzula de reviziune a co-

mitetului și sinodului parohial, după încheierea anului, până la 31 Ianuarie următor, împreună cu sumele colectate a o înaintă pe calea oficiului protopopesc la acest Consistor.

Colecta se va continuă până ce fondul, creat prin colectă împreună cu alte fonduri existente va fi de ajuns a acoperi trebuințele neapărate la înființarea episcopiei.

Contribuirile benevole atât de către particulari, cât și din partea comunelor bisericești se pot face odată sau în rate anuale.

Pentru înleznirea colectării și a controlării se trimite în alăturare pentru fiecare comună bisericească câte o listă de contribuire numerizată, în care se vor introduce sumele oferite și contribuite, iar cu finea anului se vor sumiza, și provăzute cu clauzula de reviziune împreună cu sumele colectate se vor înaintă la oficiul protoprezviteral.

Oficiile protopopești sunt însărcinate a controlă cu toată atențiunea întreprinderea acestei colecte și paaa la 15 Februarie a fiecărui an a subșterne aici socoțile despre rezultat împreună cu sumele colectate.

În fine, oficiile protoprezviterale vor trimite acest circular împreună cu câte o listă de contribuire fiecărui oficiu parohial subaltern pentru conformare și executare.

Oradea-mare 17/30 August 1906.

Vasilie Mangra m. p.  
vicar episcopesc.

## Carte de povețe și învățături.

(s.) Era aproape să se îplinească două luni de zile de când o revistă, menită să apară de două ori la lună, nu mai sosește.

Lumea, în veci bănuitoare, începe să stea pe gânduri și să se îndoiască de trăinicia »Luceafărului«, care în vreme de aproape cinci ani de zile a revărsat atâta podoabă de literatură și artă, care a încălzit atâta suflare românească pentru literatură, care a dat privilegiu validității unor scriitori de frunte din tinera generație, care părea a fi pornit, prin lucrările sale, un curent de desvoltare și satisfacere a gustului literar la noi, care s'a prezentat, până acuma, ca cea dintâi dintre revistele noastre, ca execuție tehnică și artistică, care falfăia ca un steag ridicat la înălțimea propagandei unității culturale.

Dar iată, că ne sosește »Luceafărul«, — nu în broșura obicinuită, ci ca o întregă carte, cuprinzând trei numere îmbinate, într'o ediție de lux, foarte elegantă și cuprinzând un prețios material de »povețe și învățături.«

Oftările celitorilor, obicinuiți de a primi hrana literară cu o regularitate — administra-

tiva română, dispar, căci se încălzește inima tuturor, cari au privilegiul să răsfoiască această carte dedicată marelui »praznic al țării românești«. Și se prăznuiește serbarea neamului românesc și a României îndeosebi, nu prin vorbe într'aripate, aruncătoare de vâlvă fără temeii, nu prin tirade de fraze, nu prin înșirare de programe de serbări, nu prin referarea despre alături și șgomot, nu prin preamăriri deșarte, — ci prin punerea în fața cetitorilor aceea-ce era mai de trebuință, ce e de mai mare folos, ce îndeosebi trebuie să se prețuiască în cartea din cestiune.

Căci, anume, capete mult cuprinzătoare, oameni de mână întâia dintre învățații români, scris-au în această carte, »Luceafărul«, istoria trecutului și peripețiilor neamului nostru și a țărilor române.

»Povețe și învățături« vor isvori pentru cărturarii noștri, dintre cari puținora le este dat să cunoască, să studieze, să aibă unde și cum studiază adevărata istorie a poporului românesc întreg, a neamului nostru, care de 1800 de ani brăzdează cu munca, lacrimile și sângele său, pământul patriei mult roditoare...

»Luceafărul«, revistă născută din caldul entuziasm al tinerimei noastre dela înaltele școli din Budapesta, făcutu-și-a cuib între străini, și atâta și l-a tot împodobit, pân'ce cu drag l-au chemat — »acasă«, cei »batrâni«, — ca decuma toți într'o unire să munciască, să lupte, dela Sibiu, din acest centru al mișcării noastre culturale românești, pentru răspândirea culturii, pentru înălțarea inimilor doritoare de încălzire și împodobire, întru cultul idealului.

Și bine și-a împlinit munca de până aci »Luceafărul«, încheiându-și silințele prin cartea de »povețe și învățături«, preamăritoare a tot ce e marit și luminat pentru al nostru neam. Și îi urăm, în noul sălaș al munci: Tot înainte!

## Superficialitatea în școală.

Înfățișarea omului frumos și bine făcut impresionează pe privitor și-l atrage; îl captivează chiar. La prima vedere devine simpatic și atrăgător. Iar privitorul se simte bine, dacă poate să câștige cunoștința acestuia și dorește mult, de a trăi în societatea lui.

Nu așa e cu omul, a cărui făptură lasă de dorit, în ce privește figura trupului său. Privirea privitorului e rece și pururea încunjură societatea acestuia. Iar de îngrijirea sorții și a existenței acestuia nici că putem vorbi. Și aceasta din simplul motiv, că însușirile esteriore ale acestuia nu-i convin de loc.

O poamă frumoasă produce în gândul privitorului dorința, de a o avea în posesiunea sa. Și e trecută cu vederea poama, a cărei exterior nu e atrăgător.

Esperința însă ni-a dovedit, că nu toată poama frumoasă la vedere e și bună la mâncare. Precum nici omul frumos nu întodeauna e și bun. Despre bunătatea unuia ori a altuia ne convingem numai mai târziu,

după ce am gustat din bunătatea lui, respective am cunoscut faptele și lucrările lui.

Dar să luăm un exemplu și din viața școlară.

În comuna cutare a recur la postul de învățător candidatul cutare, om deștept și pricepător în ale școlii. Cu el a recurs și un altul, dar mai slăbuț. Cu cât însă a fost aici mai slăbuț, a fost superior celuilalt în cântare și în manierile sociale. Și că cine a fost ales din acești doi, cred că e de prisos s'o mai spun!

Și dacă vom lua acum sub examinare toate lucrările omenimii, vom afla o mare superficialitate în aceste lucrări. Și e durere, că aceasta superficialitate s'a sălășluit și în focalarul culturii. Nici activitatea școlii nu e scutită de aceasta scădere omenească.

La examinare în școală se fac recitări și declamări. Pentru ce ascultătorul, sedus de efectele vizibile, aplaudă și preamărăște lucrarea săvârșită, de și, în cele mai multe cazuri, merită condamnare în loc de laudă.

Într'o școală elementară, cu ocaziunea examenului, elevii deslegau probleme aritmetice cu ajutorul *logmaritului*, și publicul asistent eră încântat de cunoștințele înalte, ce și le-au însușit elevii în aceea școală. Iar *inspectorul*, la finea examenului, a înălțat în slavă activitatea învățătorului, în loc de a cere disciplinar contra lui!

Și acum bazați pe aceasta scădere omenească, de a judeca lucrurile mai mult după forma esteriură, ca în esență, mai mult superficial, ca cu profunditate, magistrii școlii caută și ei a se acomoda în activitatea lor mai mult acestei scăderi a omenimii. De aici apoi ivirea unor metode noauă la învățarea scris-cetitului în școala poporală.

Scopul învățării scris-cetitului în școala poporală nu e, ca elevul să știe scris și cetit, ci să știe scrie și ceti, spre a-și ageri mintea și spre a-și îmbogăți magazinul cunoștințelor. Dar deshilănit agerirea minții. Prin urmare scris-cetitul nu e scop, ci mijloc, pentru ajungerea scopului adevărat. Și în punctul acesta se face o mare greșală din partea oamenilor de școală. Scris-cetitul se ia ca scop și nu ca mijloc.

Esperința ne dovedește, că nu lipsa de deprindere în scris și cetit constatăm la cei eșiți ori trecuți prin școală. În punctul acesta suntem destul de mulțămiți. Nu suntem însă mulțămiți de loc cu dezvoltarea puterii lor de judecată. Căci în lucrările și în întreprinderile lor nu sunt capabil a combina și judecă nici măcar în mod cât de puțin satisfăcător. De aceea activitatea școlii trebuie îndreptată în aceasta direcțiune. Ce constatăm însă? Metodele scris-cetitului se sporesc ca ciupercile, nu însă în direcția dezvoltării puterii de judecată, ci numai cu scopul, de a deprinde pe elevi cât mai iute în mehanismul scris-cetitului, pentru a stoarce aprețierea ascultătorului, care e deprins a judecă lucrurile după formă și nu în esență.

Contra acestei proceduri greșite trebuie să ne arădicăm cuvântul. Nu numai pentru că e o formalitate seducătoare, ci și din cauza, că aceasta procedură e ucigătoare de suflet. Și e ucigătoare, pentru că toată activitatea ei e bazată pe falzitatea ideilor. Căci atât la metoda fonomică, cât și la cel al sunetelor *vii*, nu se predă icoana fidelă a sunetelor. Chiar și numirea de *sunete vii* dovedește falzitatea aceasta. Căci, pentru Dumnezeu, cine poate afirma existența *sunetelor vii*?!

— La predarea sunetului i se ia ca intuițiune un elev cu numele Ilie. Acesta apoi se botează, în loc de numele adevărat, cu litera i. Va să zică, Ilie va fi pe

viitor nu lile ca atare, ci va fi litera *i*. Și acum, dacă lile va fi scurt și gras, urmează de sine, că și litera trebuie să fie de asemenea natură. Iar dacă va fi subțire ori cocoșat, și litera trebuie să fie asemenea. De aici urmează, că litera *i* poate fi de mai multe feluri: scurt și dodoneț; lung și cocoșat etc.

Asemenea la predarea literii *n* se ia tot ca intuițiune un băiat plecat cu mâinile în jos. Și dacă din întâmplare, acest băiat ar avea păr lung, și aplecându-se, părul i-ar spânzura pe față în jos, ni-s'ar pune întrebarea: care va fi ideea elevului, ce și-a format-o el despre litera *n*?

Nu voi să fac haz. Departe fie de mine gândul acesta. Voi să arăt numai netemeinicia, ba chiar dauna, ce o aduc acestor metode de instrucțiuni și educației omenimii. Numai acesta e scopul scrierii acestor șire.

E lucru, ce nu se poate discuta, că cu elemente de judecată false numai judecată de asemenea natură se poate produce. Și false fiind ideile, ce și-le însușesc elevii despre sunetele și literile învățate, false trebuie să fie și judecățile, formate din aceste elemente. Aici zace răul în aceste metode, cari sunt apreciate chiar și de mulți oameni de valoare ai școlii!

Că mehanizmul scris-cetitului se poate însuși cu mai multă ușurință prin aceste metode, nimeni nu poate trage la îndoială. De cât numai, că nu e lucru înțeleptesc, a perde scopul sublim al școlii, pentru un bine mic; bine, care e numai la aparență, căci în faptă e un adevărat venin pentru sufletul elevului.

Cu metoda scriptologică mehanizmul scris-cetitului merge cu ceva mai anevoie. Aceasta e adevărat. Dar tocmai în aceasta stă avantajul său față de celelalte. Căci acesta e un metod natural și bazat pe adevăr. Acesta nu suferă falzitatea ideilor. Și aplicat de un învățător harnic, aduce dar și binecuvântare asupra școlii, unde muncește el. Cu el mergem mai încet, dar sigur. Și puținul, ce-l produce, e înșutit și înmiiat mai mult, ca multul, ce-l producem prin celelalte metode. Dacă de fapt se și produce ceva bun prin aplicarea lor.

### I. Groșorean.

Ad. Nr. 4086/1906.

## Consemnarea

manualelor recomandate pentru întrebuințare în școlile populare confesionale din dieceza Aradului pentru anul școlar 1906/7.

- |   |         |
|---|---------|
| 1. Istorie morale de Dr. P. Barbu ediț. III-a                                 | 30 fil. |
| 2. Istorie biblice " " " V-a  | 30 "    |
| 3. Istorie bisericesti " " " III-a  | 30 "    |
| 4. Catehizm " " " V-a   | 40 "    |
| 5. Abc-dar carte de cetire de I. Moldovan consoții ediția V-a                 | 40 "    |
| 6. Abc-dar după metoda sunetelor vii de I. Vuia ediția I-a                    | 40 "    |
| 7. Instrucțiune referitoare la abc-darul după metoda sunetelor vii ediția I-a | 80 "    |
| 8. Carte de cetire pentru clasa a doua de I. Vuia ediția I-a                  | 36 "    |
| 9. A doua carte de cetire pentru clasa a doua de I. Groșorean ediția III-a    | 40 "    |
| 10. Carte de cetire pentru clasa 3—4 de I. Vuia ediția I-a                    | 50 "    |
| 11. A treia carte de cetire de N. Ștef. consoții ediția I-a                   | 60 "    |
| 12. A patra carte de cetire de I. Groșorean și consoții ediția I-a            | 50 "    |

- |  |        |
|--|--------|
| 13. Carte de cetire pentru clasa 5—6 de I. Vuia ediția I-a   | 60 "   |
| 14. Carte de învățătură pentru școlile de repetiție de I. Vuia ediția I-a  | 1.50 " |
| 15. Gramatica română de I. Groșorean ediția I-a  | 40 "   |
| 16. Gramatica română pentru clasa 3, 4, 5 și 6 de I. Vuia ediția I-a   | 60 "   |
| 17. Curs practic de istoria literaturii române de Iosif Stanca ediția I-a  | 40 "   |
| 18. Exerciții intuitive române-maghiare de I. Vancu ediția I-a   | 50 "   |
| 19. Curs practic de limba maghiară de I. Vuia ediția I-a   | 60 "   |
| 20. Limba maghiară de Groșorean și Moldovan partea I ediția I-a  | 50 "   |
| 21. Limba maghiară de Groșorean și Moldovan partea II ediția I-a   | 50 "   |
| 22. Curs practic de Aritmetică pentru clasele 2, 3 și 4, ale școlii primare de Iuliu Vuia ediția I-a   | 60 "   |
| *23. Curs practic de Aritmetică și Geometrie pentru clasele 5 și 6 ale școlii primare de I. Vuia ediția I-a  | — "    |
| 24. Geografia comitatului Arad de D. Medrea ediția I-a   | 70 "   |
| *25. Elementele din geografie și constituție pentru clasele 3, 4, 5 și 6 ale școlii primare de I. Vuia   | — "    |
| 26. Geografia Ungariei de Iosif Stanca ediția I-a  | 30 "   |
| 27. Istoria Ungariei de Iuliu Vuia ediția I-a  | 40 "   |
| 28. Istoria naturală " " " " " "   | 60 "   |
| 29. Economia rațională " " " " " "   | 56 "   |
| 30. Fizica de I. Dariu Brașov  | 60 "   |
| 31. Din liturgica bisericii gr. or. rom.   | 60 "   |
| 32. Din istoria biblică pentru școlile populare  | 20 "   |
| 33. Tabele de cetire după metoda sunetelor vii garnitura cu 5. cor. — plus 72 fil. porto poștal. Se capătă numai la autorul Iuliu Vuia învățător Nagy Komlos (Torontál megye). |        |

Lista acestor manuale e obligatoare în felul că dintre manualele recomandate de aci pentru aceeași clasă, învățătorul are să și-l aleagă pe acel ce l-a aflat de cel mai potrivit elevilor săi.

Se interzice totodată întrebuințarea de manuale diferite, ori dela diferiți autori, din unul și același obiect în aceeași clasă.

Toate manualele înșirate mai sus se află la Administrațiunea Tipografiei noastre diecezane, de unde pot fi procurate.

Arad, la 1/14 August 1906.

In absența și din încredințarea  
P. S. S. Dlui Episcop:

George Popovici  
referent consistorial.

## Calendarul diecezan pe anul comun 1907.

In editura tipografiei diecezane gr. or. române a Aradului e deja gata și se poate avea și procură atât dela administrația tipografiei diecezane Strada Batthányi Nr. 2, cât și dela librării cu prețul de 40 fileri (20 cr.)

Se extinde pe 15 coale de tipar garmond și cuprinde afară de partea calendaristică, calendar economic, șematismul mitropoliei gr. or. române în general și al diecezei Aradului în special, cronologia pe anul 1907, sărbători și alte zile schimbăcioase, posturile, anotimpurile, întunecimile etc. Genealogia caselor domnitoare, târgurile din Ungaria după datele cele mai nouă, instrucțiuni postale și telegrafice etc., iar în partea literară:

A luă lumea 'n cap, de George Coșbuc. De de mult, de marele poet Octavian Goga. Două iubiri de eminentul nostru prozător I. Agârbiceanu. Sărbătoare, de Maria Cioban. Tot pașul omului să fie cumpenit, de zelosul nostru învățător I. Groșorean. De mult și în sat la noi, de Gh. din Moldova. Povestiri de Diaconul. Păstorii și Plugarii, de Vasilie Alexandri. Biserica catedrală din Sibiu, de Gh. Tulbure. Doine dela Vașcău (Bihor), de Vasile Sala. Fiul cel perdut, de Iosif Stanca. Insoțirile economice, de Dr. P. Cioban. Sentințe glume și anecdotă. Clișee din viața noastră bisericească. Inserate și reclame de tot felul.

Îl recomandăm cu multă căldură tuturor oamenilor cu carte, îndeosebi preoțimei și învățătorimei noastre, căci în calendarul acesta pe lângă preț de 40 fil., află și o carte de lectură prețioasă și plăcută și un îndreptar sigur în afacerile administrative ale bisericii și școlii noastre.

Cei ce primesc spre desfacere mai multe exemplare din acest calendar unicul și oficios în dieceza noastră și le solvesc la timpul indicat de noi primesc **ca rabat 20%** dela prețul calendarelor, de asemenea an de an și un

### Calendar de părete

după ambele stiluri cu scala timbrelor, care e absolut indispensabil pentru oficiile noastre bisericesti-școlare și poate fi un document de părete în casu fiecărui creștin.

## CRONICA.

**Școlare.** La despărțământul pedagogic al institutului nostru central a fost numit profesor, la catedra vacantă de matematici, d-l Aurel Bratu.

Părintele Alexe Vesalon, spiritualul seminarului, a fost însărcinat cu predarea tipicului, atât la despărțământul pedagogic cât și la cel teologic.

Chemarea Duhului sfânt, pentru deschiderea anului școlar, s'a servit Duminecă la 9 l. c. n.

**Logodnă.** Ioan Popoviciu, Constanța A. Magier, logodiți. F.-Varșand, Saturău, Septembrie 1906. Toate felicirile!

**Semne rele!** S'a petrecut în zilele acestea, într-o comună fruntașă din dieceza Aradului:

Aflând elevii de repetiție, că „școală de repetiție confesională“ gr. or. rom. nu se mai ține, deoarece s'a sistemizat din partea statului școala de repetiție, vorbesc între dânsii (în fața preotului, din incidentul

comunicării, că a noastră școală de repetiție s'usistat, deci nu se mai fac înscrieri pentru dânsa):

„Mă, dacă nu-i mai școală românească, nu mai trebuie să venim la biserică“.

Ciudadă „educație“! Semnalăm această gravă apariție, ușoară de comentat, grea de suportat și care și ale cărei similare aparițiuni *trebuesc remediate*.

**Tovărășii sâtești.** Ziarul „Poporul Român“ din Budapesta, în numărul dela 24 Aug. (6 Sept.) publică „Proiectul de statute pentru Tovărășia agriculturilor și meseriașilor din Ungaria,“ după planul chibzuit de d-nii V. Osvadă, I. Crăciunel și Dim. Birăuț. Acelaș ziar anunță convocarea unei adunări la Timișoara, pentru a se hotări decretarea organizării numitei asociațiuni, menite să ridice și întărească propășirea materială-economică a poporului nostru, îndeosebi a țărănimii și meseriașilor români.

La gândul bun, izbândă bună dela Dumnezeu!

**Fumatul la copii oprit prin lege.** Casa seniorilor din Londra a hotărit să îndrume guvernul a creă fără amănare o lege contra fumatului la copii. Proiectul de lege dispune să fie pedepsit ori-ce băiat sub 16 ani, care fumează. Asemenea e pedepsit ori-cine, care vinde sau dăruiește tutun, țigări sau țigarete copiilor mai mici de 16 ani. E destul să se găsească la un copil tabac sau țigarete, ca să fie pedepsit. Poliția are dreptul să oprească pe stradă pe copiii fumători și să le ia țigarea sau tabacul. Se vede că în Anglia statul se îngrijește de sănătatea cetățenilor.

† **Toma Bencizianu** învățător în Ghighișeni — cercul Vașcoului — a răposat Mercuri în 5 Septembrie a. c. după un morb lung și greu. El eră unul dintre cei mai zăloși învățători. Dumnezeu să-l odihnească în pace.

**Aviz!** *Abecdarul* scris de mine pe baza metodei sunetelor vii, care a fost călduros apreciat prin recenziunea prof. Dr. Pipoș, se află la Tipografia noastră diecezană din Arad, cu 40 fileri exemplarul, iar *Instrucțiunea* metodică, cu 80 fileri exemplarul. Tabelele de cetire se află însă numai la subscrisul cu 5 (cinci) coroane garnitura, plus 72 fil. porto. Tot la Arad sunt și celelalte scrieri didactice ale mele, între cari și *Curs practic de limba maghiară*, care este unicul curs care cuprinde elemente din Aritmetică, Geografie, Istorie și Constituție, cu 60 fil exemplarul. Comloșul-mare, 13 Aug. 1906. *Iuliu Vuia*.

**Dar pentru biserică.** Mai mulți credincioși din Șeghiște au dăruit sfintei biserici de acolo: un potir un disc cu stea și o copie, toate în preț de 60 cor. Dumnezeu să le primească jertfa.

**Concurs.** În conformitate cu dispozițiunile normativului general pentru administrarea fondurilor și fundațiilor „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român“ și a deciziunii Nr. 166 din ședința dela 14 și 15 August a. c. se publică concurs pentru „premiul Andreiu Murășianu“ de Cor. 300.

La concurs se va admite orice lucrare originală de cuprins literar, tipărită în Ungaria în decursul anilor 1905 și 1906, fie ea din sfera literaturii frumoase sau artistice, fie o colecțiune de literatură populară.

Concurenții vor avea să înainteze până la 31 Decembrie n. a. c. la biroul „Asociațiunii“ în Sibiu cinci exemplare ale lucrării lor. Decernarea premiului se va face în ședința plenară a secțiunilor științifice-literare, iar premiarea însăși în adunarea generală a „Asociațiunii“ din anul viitor. Sibiu, în 1 Sept. 1906. Prezidiul Asociațiunii: *Ioan Șterca Șuluțu*.

„Luceafărul“, revistă literară din Budapesta în urma alegerii d-lui O. C. Tăslănanu de secretar administrativ al „Asociațiunii pentru cultura poporului român“, s'a mutat la Sibiu, unde va apărea de-acum înainte.

## Aviz!

A apărut de curând și se află de vânzare în tipografia noastră următoarele cărți școlare:

**Abc-dar** pentru clasa primă a școlii primare, după metoda **sunetelor vii** alui I. Gabel, de Iuliu Vuia inv. dir. școlar; aprobat de Ven. Consistor aradan dela 22 Dec. 1905, Nr. 6062. Prețul 40 fil. + 10 fil. porto.

### Tot de același autor:

*Curs practic de* **Limba română**, pentru clasele III, IV, V și VI ale școlii primare. Aprobata cu decisiul Ven. Consistor aradan dela 25 Maiu 1906, Nr. 2787. Prețul 60 fil. + 10 fil. porto.

*Curs practic de* **Istoria Ungariei**, pentru școlile populare. Aprobata cu decisiul Ven. Consistor aradan dela 26 Maiu 1906, Nr. 2788. Prețul 40 fil. + 10 fil. porto.

*Curs practic de* **Aritmetică** pentru clasele II, III și IV a școlii populare. Prețul 60 fil. + 10 fil. porto.

**Economia** pentru școlile populare de Iuliu Vuia prețul — 56 fil. + 10 fil. porto.

**A patra carte de cetire** de I. Grofșoreanu și consoții prețul 60 fil. + 10 fil. porto.

La tipografia diecezană din Arad, se află spre vânzare: *Blanchete „Atestat școlar“*, exemplarul: 4 fil.

## Cronică bibliografică.

**Predici sau învățături**, de *Petru Maior* (Ed. Dr. E. Dăianu) Partea IV. Cluj. 1906. Prețul 1 cor.

**Scrisoare** dela câți-va dascăli plecați în străini, către colegii lor din Țară. București pp. 47.

**Cântare funebrelă** la înmormântarea parohului I. Vințelariu, de Dr. E. M. Cristea. Sibiu 1906. br.

**Raportul** oficiului protopopesc, gr. or. rom. din Buteni către Sinodul protopopesc, despre mersul afacerilor în tract în 1905. Arad, 1906. Prețul 20 fil.

**Calendar** (XXVIII) pe anul dela Hristos 1907 Arad, edit. tip. diec. prețul 40 fil.

**Anuarul XLII.** al gimnaziului gr. or. rom. din Brașov, pe anul 1905—6, cuprinde, ca parte literară: Schimbul de școlari din punct de vedere pedagogic, de *Virgil Onițiu*. — Ceva din legile și tainele naturii de *T. L. Blaga*.

**Anuarul școlii comerciale superieare** gr. or. rom. din Brașov, pe anul 1905—6, cuprinde: Reforma învățământului nostru comercial, de *Arsenie Vlaicu*, și date școlare.

**Anuarul IX** al școlii capitale ort. rom. din Lugoj, cu un studiu de *G. Joandrea*: Influența Bănățenile la organizarea primei preparandii ortodoxe române.

**Programa** (Értesítvény) gimnaziului superior gr. cat. și școlilor elementari din Beiuș pe anul școlastic

1905—6, cuprinzând: Accentul și topica limbei române, de R. Cupar; și Discurs comemorativ (M. Pavel) de Dr. C. Pavel.

**Programa școlii gr. cat. publice de fete** din Beiuș, redactată de V. Ștefaniță. Beiuș 906.

**Raport** despre institutele de învățământ gr. cat. din Blaj, — cu un studiu: Educația vechilor Elini, de *Al. Ciura*.

**Anuarul IX** al Societății pentru fond de teatru român, pe anul 1904—5, cuprinzând în partea literară: Discursul președintelui I. Vulcan, dela 8/21 August 1905. — Salutul „Asociațiunii“, de I. Vulcan. — Eminescu și Teatrul, de Dr. I. Borcea. — „Wilhelm Tell“ de Horia Petra-Petrescu. — Bibliografii, etc.

**Biserica Ortodoxă Română XXX.** 4., cuprinde: Sfaturi și îndemnuri date creștinului și în special clericilor. — Repaosul duminical. — Cartea lui Iov. Sectele religioase din Asia. — Din literatura patristică. — Text eshatologic din Codex Sturdzanus. — Practica în biserica ortodoxă. — Literatura bisericăască. — Priviri asupra popoarelor vechi. — Istoria bisericii occidentale. — Note asupra ist. bisericii române — Sistema dogmatică alui Origen. Donațiuni.

**Candela XXV.** 8. Dr. V. Tarnavski: Geneza. — Dr. E. Voiutski: Istoria și literatura moralei creștine. — (Text rutean). — Comunicări, Întrebări pastorale, Cronica, Bibliografie.

**Revista Poporului Român.** (Dorohoi) I. 2: Despre educație, de An. Popescu. — Muzica și educația, Gh. Andrei. — Boalele populației rurale, Dr. Buidier — Maxime. — Cauzele sărăciei săteanului român, Ion Th. Atanasiu. — O excursie școlară I. Berbier. — Revista revistelor, etc.

**Albina IX.** 43—44. 45—46: Sofia Nădejde, Fapte nu vorbe. — G. Coșbuc, Vulcanul Cracatau. — I. Georgescu, Rachiul. — Irimia Popescu, Turbarea și botnița la câni. — Serbarea reg. 1 roșiori, Galați. — M. Cioban, Mama. — N. G. Șerbănescu, Folosul arăturilor de toamnă. — I. Bănescu, Un dușman al. săteanului. — Eftimin, O notiță istorică asupra M-rii Țigănești, Dr. I. Simionescu, Viața plantelor. — † Ioan Axentie Severu. — Sofia Nădejde, Cruțarea paserilor. — Învățătorii și expoziția națională. Bisericile românești dela sf. Munte. — Cronica. — etc.

**Luceafărul V.** 13—16. In munți de O. Goga. — Scurtă privire asupra vieții neamului nostru, N. Iorga. — De mult, M. Cunțan. Începuturile neamului românesc, V. P. — Românii din stânga Dunării, până la întemeierea principatelor. — Românii din Peninsula Balcanică (din Pind, din Emos), George Murnu. — Istoria statelor românești până la 1526, V. P. — Cântec, Maria Bratu. — Privire scurtă asupra istoriei Românilor dela 1526—1821, Dr. Ioan Lupaș. — Încercare (Carmen Sylva) A. T. Maior. — Istoria contemporană a Românilor (182—1866 și 1866—1906). Botolan (Povestire din războiul independenței) M. Sadoveanu. — Regele Carol și limba română, I. Bianu. — Marcu, I. Agârbiceanu. — Puiul (versuri) Nuși Tului. — Vom Amboss, G. Bogdan Duică. — Vitejia ostașilor români din Austro-Ungaria și armata României sub marele Căpitan, Maior V. Verzea. — Din colo. I. A. Basarabescu. — Din viața Reginei Carmen Sylva (Pe malul Rinului, Pe malul Dunării) A. F. Maior. — Cronica. — Execuția volumului, e artistică; tablourile ce cuprinde, relative la familia regală, sunt podoabe ale volumului.



**Viața Românească** Nr. 6. I. Al. Brătescu-Voinesti: În lumea dreptății. — I. G. Toma: Lenora (baladă de Bürger). — D. Drăghicescu: Rasa și clima ca factori determinanți ai psihologiei popoarelor. — Gh. din Moldova: Visul Bradului (versuri). — M. Sadoveanu: Sf. Vasilie (nuvelă). — I. Nădejde: Geschichte des rumänischen Volkes von N. Iorga. — O. Goga: O rază. — C. Stere: Patru zile în Ardeal. — I. Russu-Sirianu: Dinasticismul nostru. — C. Morariu: Din Bucovina. — S. V. C.: Scrisori din Basarabia. Nicanor: Miscellanea. — G. I. Artiștii „luptători”. — C. S.: Cronica internă (Fischerland). — I. G. Duca: Politica Austro-Ungară. — C. S. Situația în Rusia — Văleanu: Românii din Bucovina (Recenziune). — Evan: O. Carp, Rindunel. — Revista Revistelor. — Mișcarea intelectuală în străinătate.

**Revista politică și literară, Blaj I. 1.** (Septembrie) este o bună revistă, bine scrisă, și de scriitori de greutate, cum e: Dr. I. Maniu (Idea români-mului și politica națională) N. Hodoș, M. Sadoveanu, Al. Ciura, foarte spirituale H. Stahl (Câți-va oratori contemporani), etc. Redactorul responsabil al acestei reviste bine îngrijite e d-l Aurel Ciato. (Abonamentul pe un an e 10 cor. pe 1/2 an 5 cor.)

**Junimea Literară (Suceava-Bucovina) Nr. 8 și 9** are următorul cuprins: Cursuri universitare feriale, George Tofan. Din depărtare (versuri), V. Hunțan. Un vis (schiță), Liviu Marian. În amurg (versuri de Th. Sturm) trad. de N. Dracinschi și G. Rotică. Palma voinicului, T. Fl. Marian. Cântec (versuri) Leandru. O fotografie (schiță), H. P. Petrescu. Dureri tăceți (versuri), V. Loichiță. Fereastră largă mi-o deschid (versuri), N. Dracinschi. Toamna (schiță), Ion Dragoslav. Liniște, cuvântă Mare! (versuri), G. Rotariu Rotică. Românii din Serbia, Isidor Ieșan. Frații (baladă pop.), S. Fl. Marian. Infășatul la Românii din Bucovina, D. Dan. Mireasa visărilor mele (versuri), Ionel Lucifer. O pețire periculoasă (trad. din B. Björnson), Nicu Nalbă. Pe cărarea dintre brazi (versuri), Loichiță. E în toiul verii calde (versuri), Leandru. Coșbuc și Goga față de poporul român (conferință), Aspasia Luția. Dor (versuri). Leandru. Poezie populară, Cul. de Ionașcu. Adieri trad. din Peter Rossegger, Lili. Oceanul (după W. Müller v. Königswinter), L. M. Cronică, Gh. Crășneanu. Dări de samă, George Codreanu.

**Revista Asociației învățătorilor și învățătoarelor din România, Smulți-Covurlui VII. 2—3:** Învățătorul (din punctul de vedere al ped. practice), de Toma Dicescu. — Dor de trai, Atena Gregriu. — Revista și Revistele învățătorilor, Măricaș. Psihologia minciunii, Talvin. — Disciplina și atenție școlară, Bujilă. — Religie și morală, Ciorănescu. — Gimnastica în bănci, Cristescu. — Apostolul, Popa. — Gânduri, Sârbescu. — Învățământul agricol, Mihăescu. — Puterea învățătorului, Faur. — Orarul școalelor primare rurale, Velea și Popilian. — Un procedeu colegial, I. G. Dumitrașcu. — Cursuri facultative, Ștefănescu. — Institutetele învățătoarești, Anghel.

**Foia Școlastică VIII. 13.** (Blaj). La începutul anului. Scrisori pedagogice (pentru limba românească în Basarabia), V. Gr. Borgovan. — Metodica Aritmeticii, V. Costăchescu. — Religiuina în școalele noastre. — Funcțiunea simțurilor și simțimintelor (Din psihologia băiatului) Ios. Mărian. — Expoziția. etc.

## Concurs.

Pentru stațiunea învățătoarească **Ghighișeni**, se escrie concurs cu termin pe **8 Oct.** v. a. c. pe lângă următorul salariu: Dela Ghighișeni: în bani 240 cor.; 10 cubule de bucate à 16 cor.; 6 stângeni de lemne à 16 cor. 96 cor.; venit cantoral 40 cor.; delat Căcăceni în bani 100 cor.; iar pentru conferință 20 cor.

Doritorii de a ocupa aceasta stațiune sunt poftiți a-și trimite recursele lor adresate comitetului parohial din Ghighișeni M. O. D. adm. protopopesc Moise Popovici în Segyest p. u. Rieny, iar în vre-o Duminecă ori sârbătoare a se prezentă la sf. biserică.

NB. Din lemnele însemnate mai sus se va încălzi și școala, iar cvinevenalele se vor acoperi delat stat.

Dat din ședința comitetului parohial ținută la 9 Septembrie n. 1906

Traian Cucu

preot pres.

Traian Popa

notar.

În conțelegere cu: Moise Popovici adm. protopopesc insp. școlar.

—□—

1—3

Se escrie concurs pentru îndeplinirea postului de învățător delat școala gr. or. rom. din **Iteu** protoprezviteratul Orăzii-mari, cu termin de alegere pe **3/16 Oct.** 1906.

Emolumentele sunt: 1. În bani 70 cor. 2. Bucate 50 măsuri 100 cor. 3. Pământ arător 14 jughere 40 cor. 4. Un intravilan 8 cor. 5. Lemne 3 st. 36 cor. 6. Zile de lucru cu plugul 8, iar cu mâna 14, 24 cor. 40 fil. 7. Venite cantorale 14 cor. precum și cortel cu grădină. Venitele computabile sunt 292 cor. 40 fil.

Recursele ajustate conform prescrișelor Statutului Organic și a §-ului 6 din art. de lege XVIII din 1879, adresate comitetului parohial din Iteu și provăzute cu declarațiune că pe baza serviciului neîntrerupt ca învățător de când își formează pretenziunea la cvinevenal să se trimită subscrisului în Oradea-mare până la 1/14 Octomvre a. c. având recurenții în vre-o Duminecă ori sârbătoare a se prezentă în sf. biserică de acolo spre a-și arată desteritatea în cant și tipic.

Se notează că cei ce vor avea cvalificațiune preoțească, vor fi preferiți, având a fi aplicați și de administratori parohiali.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu: Toma Păcala m. p. protoprezviter.

—□—

1—3

Pentru îndeplinirea postului de învățătoare confesională gr. or. din comuna **Pesac** tractul Nagy-Komlos în urmarea ordinului Ven. Consistor cu dtt 12/25 August 1906 Nr. 4971, prin aceasta se escrie concurs cu termin de **30 zile** delat prima publicare în „Biserica și Școala” în care restimp recurențele își vor așterne recursela lor provăzute cu toate documentele prescrișe în „Regulamentul școlar” comitetului parohial, la Prea On. oficiu protoprezviteral din Nagy-Komlos.

Emolumentele stipulate cu acest post sunt: 1. În bani gata 600 cor. 2. Cvinevenalele numai după un serviciu neîntrerupt de 5 ani în comună. 3. Circa 4 jug. pământ arător, livadă și două grădini, având aleasa, învățătoare a solvi darea reg. după acestea. 4. Pentru conferințe fiind computate și spesele de călătorie 20 cor. 5. Pentru scripturistică 8 cor. 6. 4 stâng. de paie pentru învățătoare și pentru încălzirea salei de învățământ, având învățătoarea a contribui cu 24 cor. la cumpărarea paielor. 7. Cortel liber cu două

chilii, camera cuină grajd și un șopron. 8. Aleasa învățătoare se îndatorează a instrui elevii în lucrul de mână și în cântările ceremoniale fără altă remunerare.

Reflectantele au să se înfățișeze în vre-o Duminică ori sârbătoare la sfânta biserică.

Dat din ședința comitetului parohial ort. rom. din Pesac, ținută la 21 August (3 Sept) 1906.

*Andrei Anghel*  
preș. com. par.

*Cuzman Bogdan*  
notar.

În conțelegere cu mine: *Paul Miulescu*, protoprezviter inspector școlar.

—□—

1—3

Se escrie concurs, cu termen de **30 de zile** dela prima publicare în foaia „Biserica și Școala“, pentru îndeplinirea definitivă a următoarelor parohii de clasa III-a.

1. *Govoșdia*, cu venitele: a) uzufructul unei jumătăți de sesiune pământ estravilan, și a unui intravilan; b) birul dela circa 80 nre de case și anume: dela credincioșii cu  $\frac{1}{4}$  pământ, câte una măsură de cucuruz sfârmat, dela cei cu  $\frac{1}{8}$  pământ câte jumătate măsură ear dela jeleri câte  $\frac{1}{4}$  măsură; c) stolele îndatinate; și d) întregirea venitelor dela stat după cvalificațiunea celui ales. Casă parohială nu este.

2. *Ignesti*. Venitele sunt: a) un intravilan și 16 jugh. cat. pământ estravilan; b) birul uzuat, anume: 2 măs. cu coceni, sau 2 cor. dela casele cu  $\frac{1}{4}$  pământ și mai mult. ear dela celelalte case, câte o măsură cu coceni, sau 1 coroană; c) stolele îndatinate; și d) întregirea venitelor dela stat, după cvalificațiunea celui ales. Casă parohială nu este.

3. *Mustești*. Venitele sunt: a) uzufructul a lor 30 jugh cat. de pământ estravilan (parte arător, parte pășune) b) stolele și birul uzuat; c) întregirea venitelor dela stat, după cvalificațiunea celui ales. Casă parohială nu este.

4. *Neagra*. Venitele sunt: a) uzufructul unui intravilan și a unei  $\frac{1}{2}$  sesiuni pământ estravilan; b) stolele și birul îndatinat; c) întregirea venitelor dela stat amăsurat cvalificațiunei fiitorului preot. Casă parohială nu este. Dările publice la toate parohiile le vor suportă cei aleși.

Doritorii de a ocupa vre-una din parohiile de mai sus, sunt poftiți ca recursel de ajustate conform Regulamentului și adresate comitetului parohial respectiv, să le substearnă la Oficiul ppopesc gr. or. rom. din Buttyin (com. Arad), având a se prezenta în careva Duminică ori sârbătoare în sf. biserică din parohia la care a reflectat, spre a-și arăta desteritatea n cele rituale.

*Comitetele parohiale.*

În conțelegere cu: *Ioan Georgia* m. p. protoprezviter.

—□—

2—3

Pentru îndeplinirea parohiei de clasa III-a din **Diosig** prezviteratul Orăzii-mari se escrie concurs cu termen de alegere pe **1/14 Octomvrie** 1906.

Emolumentele sunt: 1. Douăzeci jugere catastrale pământ arător 2. Dela 75 numere de case câte una măsură bucate a 2 cor. Dela 75 numere de case câte 80 fil. 4. Venitele stolare. 5. Casa parohială cu supraedificatele și intravilan. 6. Ca întregire a dotației preoțești din visteria statului, — pentru preot fără 8 clase s'a pus în curgere suma de 499 cor., iar pentru cei cu 8 cl. 1299 cor. Contribuția erarială după pământurile parohiale o va solvi preotul alegând. Alegândul preot are se catihizeze la școala cotidiană și de

repetiție din parohie, fără privire la caracterul aceleia și fără a aștepta vre-o remunerațiune dela comuna bisericească ori dieceză.

Recurenții sunt avizați a-și trimite recursel de adresate comitetului parohial concernent și ajustate conform prescrișelor Regulamentului pentru parohii, subsemnatului protopop în Oradea mare până în 28 Septemvrie (11 Octomvrie) a. c. iară până la alegere să se prezenteze în sf. biserică în vre-o Duminică ori sârbătoare, spre a-și arăta desteritatea în cele rituale și în oratorie.

*Comitetul parohial.*

În conțelegere cu: *Toma Păcula* m. p. protoprezviter.

—□—

2 3

În urma abziecerii fericitului în Domnul fost ales preot Adam Val și amăsurat dispozițiunilor Venerabilului Consistor de nr. 4187/1906 pentru îndeplinirea definitivă a parohiei **Leasa** protoprezv. Halmagiului se escrie concurs, cu termen de **30 zile** dela prima publicare în foaia „Biserica și Școala“

Emolumentele sunt: 1. Birul parohial de 40 măsuri de cucuruz în boambe. 2. Venitele stolare uzuat și adecă: a) Dela înmormântări mari 6 cor. dela cele mici 3 cor. b) Dela botezuri cu feștan e 1 cor. c) Dela cununie 6 cor. d) Atestat n cauza căsătoriei civile 2 cor. e) pentru liturgie și maslu câte 2 cor. f) slujbe la bolnavi 1 cor. 3. Întregirea dela stat conform cvalificațiunei alegândului. 4. De locuință va avea a să îngriji alesul pe spesele sale proprii.

Dela recurenți să pofteste cvalificațiune prescrișă pentru parohiile de clasa III, cei cu cvalificație superioară însă vor fi preferiți. Recursel de instruite conform Ș-ului 13 din „Stat. Org.“ și adresate comitetului parohial din Leasa sunt a se subșterne pe calea oficiului pprezv. al Halmagiului (Nagy-Halmágy). Doritorii de a ocupa aceasta parohie sunt poftiți că în senzul Ș-lui 18 din „Regulam.“ să se prezinte în vre-o Duminică ori sârbătoare în sf. biserică din Leasa spre a-și arăta desteritatea în cântare și predicament făcându-se astfel cunoscuți poporului.

Din ședința comitetului parohial din Leasa ținută la 6/19 August 1906.

*Comitetul parohial.*

În conțelegere cu mine: *Cornel Lazur*, protoprezviter.

—□—

3—3

Pentru îndeplinirea parohiei vacante din **Burda** în tractul Beiușului se escrie concurs cu termen pe **17/30 Sept.** a. c.

Emolumentele sunt cele cuprinse în coala de fasciune B. și anume: a) pământ parohial 5 jughere catastrale și 660 stângeni □ b) bir preoțesc câte o bradie cucuruz dela 70 numere de case c) stolele îndatinate d) întregirea dela stat pentru cei fără 8 clase 740 cor.

Recurenții vor avea a-și trimite petițiunile conform Regulamentului până la termen la subșcrișul protopop.

Beiuș la 14/27 Aug. 1906.

În conțelegere cu com. paroh. *Vasilie Papp* protopop.

—□—

3—3

Pentru stațiunile învățătoarești subsemnate se escrie concurs cu termen de **30 zile** dela prima publicare, și anume:

1. *S. Lazuri*, cu salar 600 cor. cu toate emolumentele computate.



## Supliment la „Biserica și Școala“ Nr. 36.

2. *Pocola*: 100 cor. în bani, 5 cubule cucuruz, 6 metri lemne, arânda unui pământ 25 cor. din fundația „Mihaiu“ 50 cor. și veaitele cantonale. Pentru întregirea salariului se va recurge la stat.

Recurenții vor avea a-și trimite petițiunile conform Regulamentului în termenul prescris la oficiul protopopesc având a se prezenta la sf. biserică vredată până la termen.

Beiuș 14/27 Aug. 1906.

Vasilie Papp protopop.

—□— 3—3

Pentru parohia vacantă **Călugări** din tractul Vașcoului se escrie concurs cu termen de alegere pe **24 Sept.** v. a. c.

Salariul e: 1. Dela 180 numeri de case 180 brădii de bucate, grâu și cucuruz; 2. Stolele uzuete și anume: dela înmormântări mari 4—0 cor.; sub 7 ani 2 cor.; dela botez 1 cor.; slujbe mici 80 fil.; liturgii 1 cor. 40 fil.; alte venite circa 56 cor.; dela cununii 6 cor.; extrase câte 2 cor.; 3. Întregire dela stat pentru preot sub 8 clase 635 cor. 30 fil. iar pentru cei cu 8 clase 1435 cor. 30 fileri.; 4. De cvartir se va îngriji parohia.

Reflectanții la aceasta parohie sunt poftiți a se prezenta în vre-o Duminecă ori sărbătoare la sf. biserică de acolo, iar recursele ajustate în regulă și adresate comitetului parohial sunt a se trimite M. O. D. Moise Popovici adm. protopopesc în Segyest p. Rieny Bihor.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu: *Moise Popovici*, adm. pprezvitral inspector școlar.

—□— 3—3

Pentru stațiunea învățătorescă **Ștei** din tractul Vașcoului se escrie concurs cu termen de alegere pe **1 Octomvrie** n. a. c.

Salariul împreună cu acest post e: 1. Dela parohia Ștei, în bani 400 cor.; 2. Dela stat 200 cor. Acest ajutor se va cere îndată după alegere Cvinevețele se vor acoperi dela stat. Până la edificarea școlii parohia se va îngriji de cvartir.

Ceice doresc a ocupa aceasta stațiune sunt poftiți a se prezenta în vre-o Duminecă ori sărbătoare la sf. biserică din Ștei, iar recursele adresate comitetului parohial sunt a se trimite până la 31 Sept. n. M. O. D. Moise Popovici adm. protopopesc în Segyest p. Rieny.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu: *Moise Popovici*, adm. pprezvitral inspector școlar.

—□— 3—3

Pentru îndeplinirea în mod definitiv a postului învățătoresc dela școala gr. ort. română din **Beznea** pprev. Peștes, prin aceasta se deschide concurs, cu termen de **30 zile** dela prima publicare în Organul oficios „Biserica și Școala“.

Emolumentele împreună cu acest post sunt: 1. Prin repartiție pe comuna bisericăscă 600 cor. 2. 24 metri de lemne, din cari se va încălzi și sala de învățământ. 3. Întregirea din visteria statului, până în curgere, 200 cor. 4. Cvartir corespunzător cu grădină de legume, și un grajd pentru vite.

Doritorii de a ocupa acest post sunt avizați, ca recursele lor, ajustate cu documentele prescrise de cvalificare, adresate comitetului parohial din Beznea, să le înainteze Prea On. oficiu pprezvitral în Birtin,

u. p. Rév, în termenul concursual; dânsii până cu 8 zile înainte de alegere, să se prezente în sf. biserică din Breznea spre a-și arăta desteritatea în cant și tipic.

Cei cu pregătiri superioare sunt preferați. Alesul fără alta remunerație, va provedea cantoralul în biserică.

Dat în ședința com. par. gr. ort. român din Breznea, ținută la 6/19 Aug. 1906.

Ioan Câmpian

par. preș. com. par.

Teodor Tonțiu

not. com. par.

În conțelegere cu: *Alexandru Munteanu* protoprezviter inspector școlar.

—□— 3—3

Pentru îndeplinirea stațiunii învățătoresci din **Minead**, se escrie concurs cu termen de **30 zile** dela prima publicare în foaia „Biserica și Școala“.

Emolumentele sunt: 800 cor. și anume: dela parohie 1. În bani gata 200 cor. 2. 8 htl. de bucate (jumătate grâu jumătate cucuruz). 3. Scripturistica 5 cor. 4. Lemne la școlă și învățător 20 metri prețuite în 40 cor. 5. Pentru conferință 6 cor. 6. Cvartir și grădină, iar restul de salar se va acoperi din sperativul ajutor dela stat, pentru care se va înainta rugarea, îndată ce va fi ales învățător. Alesul va fi obligat a ținea regulat școala de repetiție, a conduce strana în biserică având a cânta cu școlarii cântările liturgice și tot el va avea a solvi dările publice, precum și echivalentul.

Recurenții sunt poftiți a-și înainta recursele ajustate conform Regulamentului și adresate comitetului parohial în termenul de sus P. O. oficiu ppreș gr. ort. rom. din Buttyin (Arad m.) având a se prezenta în vre-o Duminecă ori sărbătoare în sf. biserică din Minead, spre a-și arăta desteritatea în cant și tipic.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu: *Ioan Georgia* pprezviter insp. școl.

—□— 3—3

Pentru îndeplinirea definitivă a stațiunii de învățătoare la școala *tractuală de fete* din **Hălmagiu** pe baza ordinelor Vener. Coosistor diecezan de nr. 41.6/1905 și respective 729/1906 se escrie concurs cu termen de **30 zile** dela prima publicare în foaia oficioasă „Biserica și Școala“.

Emolumentele sunt: 1. În bani gata 600 cor. dela comunele aparținătoare școlii tract. din notariatele Hălmagiu, Hălmăgel și Bănești. 2. Și până la regularea definitivă a cesiunii cvartirului, cam deodată 80 cor. relut de cvartir din cassa bisericii din Hălmagiu. 3. Pentru lemne focale, din care este a se încălzi și sala de învățământ dela comunele aparținătoare 80 cor și dela parohia Hălmagiului 10 cor. 4. Pentru conferință 15 cor. 5. Sripturistica 10 cor. 6. Uzufuctul unui 1/2 de intravilan grădină. 7. Cvinevenalul prescris după împlinirea alor 5 ani la școala tractuală.

Doritoarele de a ocupa aceasta stațiune vor avea a subșterne rugările ajustate cu toate documentele prescrise de lege, precum și un document despre aceea, că sunt în stare de a propune și lucrul de mână fetițelor adresate com. pprezvitral din Nagyhalmagy Totodată sunt poftite a se prezenta sub durata concursului în vre-o Duminecă ori sărbătoare în sf. biserică din Hălmagiu, spre a se face cunoscută publicului.

Din ședința comitetului pprezvitral al Hălmagiului ținută la 5/18 Aug. 1906.

Comitetul pprezvitral.

În conțelegere cu mine: *Cornel Lazar*, protoprezviter inspector școlar.

—□— 3—3

## Licitațiune minuendă.

Pe baza incuviințării Ven. Consistor diecezan de Nr. 3268—1906 și în conțelegere cu protoprezviterul tract. P. O. D. Cornel Lazar, prin aceasta se escrie licitațiune minuendă pentru renovarea bisericei (de lemn) din **Steia** (p. Alvácza) și acoperirea turnului și a acoperișului cu tinichea plev. cu termin pe ziua de **19 Sept. (2 Oct.)** a. c. oara 10 a m. la fața locului în Șteia. Prețul esclamării 3024 cor.

Doritorii de a întreprinde acest lucru, la începerea licitațiunii au să depună un vadiu de 10% în bani gata ori în papire de valoare acceptabile.

Ceice vor luă parte la licitație nu pot pretinde rebonificarea speselor de călătorie ori diurne nici la un caz.

Proiectul de spese, planul renovării și celelalte condițiuni de licitație se pot vedea până la terminul susarâtat la cond. ofic. par. Ioan Stefea preot cu locuința în Târnăvă (p. Alvácza).

Din ședința comitetului paroh. din Steia ținută la 20 Iulie v. 1906.

Comitetul parohial.

—□— 3—3

## Cărți de școală.

Se aduce la cunoștința d-lor profesori și învățători, că manualele de școală, scrise de repositatul profesor Dr. *Ioan Petran*, cărți aprobate atât de Venerabilul Consistor cât și de înaltul guvern, se capătă și mai departe la d-na vâd. Aurelia Dr. *Petran*, în Arad, strada Lázár-Vilmos nr. 4.

Manualele cari se află de vânzare sunt următoarele :

Gramatica română pentru învățământul secundar Etimologia, prețul . . . . .	2.—
Gramatica română pentru învățământul secundar Sintaxa prețul . . . . .	1.50
Gramatica elementară pentru clasa III. prețul . . . . .	30
Gramatica elementară pentru clasa IV. prețul . . . . .	60
Profesorii și învățătorii primesc rabat 20%	5—8



Specialist în pălării preoțești.

**Cercetați marea prăvălie**

alui

**Sommer Jozsef**

Arad, Strada principală în palatul bisericei romano-catolice,

Fondată la anul 1863.

în care vor afla îndeosebi domnii preoți:

**pălării preoțești**

de calități deosebite și dela cei mai experți măiestri, cu prețurile cele mai ieftine ce există. Pe lângă aceasta on. public român va găsi în marele magazin pe lângă serviciu propt, având de conducător al prăvăliei pe un român, ca on. clienți să fie pe deplin mulțumiți, următoarele articole:

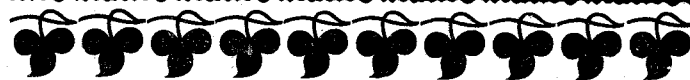
**pălării de tot soiul, cilindre și clac, cămeși de vară, gulere, mangete, mănuși de vară, cravate, ciorapi, bastoane umbrele, etc.** din fabricele cele mai renumite franceze și engleze.

Sperând, că on. public român din loc și provincie mă va onora cu vizitele sale punându-și toată încrederea în firma prăvăliei mele semnez cu deosebită stimă:

3—3

**Sommer Jozsef.**

Specialist în pălării preoțești de tot soiul.



**Janus**

„instituit de asigurare mutuală pe viață în Viena

s'a fondat în anul 1839, din partea unui grup de bărbați nobili,

este cel mai vechiu „Instituit mutual de asigurare pe viață“

pentru Austro-Ungaria.

Se bazează pe legile mutualității în puterea cărora accidentul capitalului anual trece în favorul celui asigurat.

**Premii eftine. Condiții de asigurare favorabile.**

**Imprescriptibilitatea** polițelor după 3 ani. Plătirea în caz de duiel și sinucidere după 5 ani.

**Asigurare gratuită** pentru caz de războiu. — Fără timbru de poliță și taxă de stat — Plătire la moment.

Starea de asigurare 111.000,000 cor.     **Averea institutului 31.000,000 cor.**

Sumele de asigurare plătite până acum 56.000,000 cor.

Informațiuni îndatoritoare dă:

Agentura generală pentru Ungaria de sud în Timișoara-Fabric.

Lerchengasse Nr. 17. N-rul Telefonului: 422.

(28)